

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Justiitsministeerium

Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@just.ee

I RIIGI ÕIGUSABI OSUTAMISEKS ERALDATUD VAHENDITE KASUTAMISE AASTAARUANNE

Justiitsministri 20.12.2011. a määruse nr 57 „Riigi õigusabi osutamiseks eraldatud vahendite kasutamise aruandluse kord“ § 2 lõike 2 kohaselt esitab advokatuur Justiitsministeeriumile hiljemalt iga aasta 1. aprilliks riigi õigusabi aastaaruande eelmise kalendriaasta kohta. Vastavalt Justiitsministeeriumi ettepanekutele ei too advokatuur antud aruandes välja riigi õigusabi tasude ja kulude ning tellimuste prognoose, kuivõrd vastavaid prognoose koostab Justiitsministeerium (2024. ja 2025. aasta tellimuste prognoose on arvesse võetud aruande II peatükis ettepanekute tegemisel). Samuti toob advokatuur aruandes välja üksnes eelmisel kalendriaastal ja sellele eelneval kalendriaastal toimunud riigi õigusabi tellimuste ja riigi õigusabi tasude ning kulude protsentuaalsed muutused. Lisaks jäetakse aruandest välja kümne advokaadi nimed, kelle osutatud riigi õigusabi eest on määratud enim riigi õigusabi tasu ning advokaatide lõikes määratud tasude koondsummad riigi õigusabi liigiti. Lähtudes Justiitsministeeriumi ettepanekutest ei esita advokatuur riigi õigusabi vahendite taotlust 2024. aastaks, vaid teeb ettepanekud Justiitsministeeriumile vahendite suurendamise kohta.

1. Riigi õigusabi tellimuste arv riigi õigusabi liigiti 2022. ja 2023. aastal ning riigi õigusabi tellimuste protsentuaalsed muutused 2023. aastal võrreldes 2022. aastaga.

- 1.1. Riigi õigusabi infosüsteemi (RIS) esitati 2023. aastal kokku 10 646 riigi õigusabi saamise taotlust. Kõige rohkem taotlusi esitati määratud kaitseks kriminaalmenetluses, kokku 5467 taotlust, mis moodustab tellimuste koguarvust ~51,35%. Teisena sisestati enim taotlusi isiku esindamiseks tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus, kokku aasta jooksul 4664 taotlust ehk ~43,81% kogu taotluste arvust. Ülejäänud riigi õigusabi liikides esitatud tellimuste maht moodustas kogu tellimuste mahust kokku ~4,84%.
- 1.2. Analüüsides riigi õigusabi korras advokaatide määramise taotlusi 2023. ja 2022. aastal, toimusid muudatused riigi õigusabi liigiti protsentuaalselt järgnevalt:
 - a) Taotluste arv kasvas: isiku esindamine halduskohtumenetluses ~12,7%; isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine ~2,2%.
 - b) Taotluste arv vähenes: määratud kaitse kriminaalmenetluses ~3,3%, isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus ~52,8%, isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus 7,2%; isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus 11,9%; isiku esindamine täitemenetluses ~90,5%; isiku esindamine haldusmenetluses ~100%; õigusdokumendi koostamine ~46,7%.
- 1.3. 2023. aasta kogu tellimuste arv vähenes 9,6% võrreldes 2022. aastaga. Vt järgnev tabel:

2022 aasta võrreldes 2023 aastaga	2023	2022	Muutus %	Osakaal % (2023)
Määratud kaitse kriminaalmenetluses	5467	5656	-3,3	51,35
Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	261	553	-52,8	2,45
Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	116	125	-7,2	1,09
Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	4664	5291	-11,9	43,81
Isiku esindamine halduskohtumenetluses	80	71	12,7	0,75
Isiku esindamine haldusmenetluses	0	1	-100,0	0
Isiku esindamine täitemenetluses	2	21	-90,5	0,02
Isiku esindamine teistmismenetluses	1	1	0,0	0,01
Õigusdokumendi koostamine	8	15	-46,7	0,08
Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	47	46	2,2	0,44
Tellimusi KOKKU	10646	11780	-9,6	100

2. Riigi õigusabi osutamise eest 2023. a väljamakstud tasud riigi õigusabi liigiti

Riigi õigusabi osutamise eest maksti 2023. aastal tasu kokku 4 731 915,27 eurot (sisaldab KM). Enim maksti riigi õigusabi osutamise eest tasu määratud kaitseks kriminaalmenetluses, 2 282 768,51 eurot, mis moodustab kogu riigi õigusabi osutamiseks makstud summadest ~48,2%. Riigi õigusabi osutamise eest isiku esindamiseks tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus maksti kokku 1 521 799,62 eurot, mis moodustab kõikidest tasudest ~44,7%. Ülejäänud tasud moodustavad kõik kokku umbes 7,1% kogu riigi õigusabi tasude mahust aastal 2023. Vt järgnev tabel:

Riigieelarvelise eraldise kasutus § 3 lg 1 p 2 ja 4	Makstud tasu	Käibemaks	Makstud tasu koos käibemaksuga
Isiku esindamine halduskohtumenetluses	108 722,25	21 437,25	130 159,50
Isiku esindamine haldusmenetluses	2 973,00	594,60	3 567,60
Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	131 196,66	26 151,53	157 348,19
Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	1 765 616,40	349 928,61	2 115 356,01
Isiku esindamine täitemenetluses	234,00	46,80	280,80
Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	26 340,89	4 905,45	31 246,34
Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	7 969,10	1 563,82	9 532,92
Määratud kaitse kriminaalmenetluses	1 908 830,64	374 009,87	2 282 768,51
Õigusdokumendi koostamine	1 379,50	275,90	1 655,40
KOKKU	3 953 262,44	778 913,83	4 731 915,27

3. Riigi õigusabi osutamise eest 2023. a väljamakstud kulud riigi õigusabi liigiti

Riigi õigusabi osutamise eest hüvitati 2023. aastal kulusid kokku summas 263 312,33 eurot. Enim hüvitati 2023. aastal riigi õigusabi osutamises kulusid määratud kaitseks kriminaalmenetluses, 132 617,20 eurot, mis moodustab kogu riigi õigusabi osutamiseks hüvitatud kuludest ~50,4%. Isiku esindamiseks tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus hüvitati kulusid kokku 118 361,89 eurot, mis moodustab kõikidest hüvitatud kuludest ~45%. Ülejäänud riigi õigusabi liikide lõikes hüvitatud kulude summa moodustab kõikidest kuludest kokku umbes 4,6%. Vt järgnev tabel:

Riigieelarvelise eraldise kasutus § 3 lg 1 p 2 ja 4	Kulude hüvitamine	Käibemaks	Kulude hüvitamine koos käibemaksuga
Isiku esindamine halduskohtumenetluses	410,58	82,12	492,70
Isiku esindamine haldusmenetluses			
Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	6 459,90	1 269,98	7 729,88
Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	98 689,35	19 672,54	118 361,89
Isiku esindamine täitemenetluses			
Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	2 670,90	534,18	3 205,08
Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	747,15	149,43	896,58
Määratud kaitse kriminaalmenetluses	110 827,56	21 789,64	132 617,20
Õigusdokumendi koostamine	7,50	1,50	9,00
KOKKU	219 812,94	43 499,39	263 312,33

4. Rahaliste vahendite jääk 2022. ja 2023. aasta alguse seisuga, riigieelarvest 2022. ja 2023. aastaks saadud eraldise suurus, 2022. ja 2023. aastal kasutatud rahalised vahendid ja rahaliste vahendite jääk 2022. ja 2023. aasta lõpu seisuga

2023. aastal, võrreldes 2022. aastaga, kasvas riigieelarvest eraldatud vahendite summa 4 225 000,00 eurot **5 675 000,00 euron**i. 2022. aasta riigieelarvest eraldatud rahaliste vahendite summast läks riigi õigusabi osutamiseks 3 775 110,73 eurot ja Justiitsministeeriumi nõuniku palgafondiks 43 350 eurot. Riigieelarveliste eraldiste saldo 31.12.2022 seisuga oli 80 113,47 eurot. 2023. aasta riigieelarvest eraldatud rahaliste vahendite summast läks riigi õigusabi osutamiseks 4 994 354,32 eurot. Vahenditesse lisandus pangakonto intressitulu summas 2589,22 eurot. Riigieelarveliste eraldiste saldo 31.12.2023 seisuga oli 497 264,02 eurot. Vt järgnev tabel:

Riigieelarvelise eraldise saldo 31.12.2021	-110 858,80
Riigieelarveline eraldis õigusabiks ja avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks 2022. a	4 225 000,00
Osutatud riigi õigusabi 2021.aastal	-3 775 110,73
Avalik-õiguslikud ülesanded	-215 566,52
JUM nõuniku palgafond	-43 350,00
Riigieelarvelise eraldise saldo 31.12.2022	80 113,47
Riigieelarveline eraldis õigusabiks ja avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks 2022. a	5 675 000,00

Osutatud riigi õigusabi 2021.aastal	-4 994 354,32
Avalik-õiguslikud ülesanded	-266 084,35
Pangakonto intressitulu	2 589,22
Riigieelarvelise eraldise saldo 31.12.2023	497 264,02

5. Avalik-õiguslike ülesannete täitmise kulud 2023. aastal ja nende kulude protsentuaalsed muutused võrreldes 2022. aastaga

Riigieelarvelise eraldise kasutamine advokatuuri poolt avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks toimub advokatuuri juhatuse otsuse alusel, mille aluseks on riigi õigusabi korraldamisega seotud rahaliste vahendite vajaduse analüüs eelarveaastaks. Avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks tehtavad kulud 2023. aastal võrreldes 2022. aastaga tõusid. Tööjõukulud tõusid 27%, see sisaldas töötasude kasvu ja töötaja lahkumisega seotud puhkusekompensatsiooni tasu väljamakset ning asendustasude väljamakseid. Üüri- ja kommunaalkulud tõusid 6,1%. Kantselei- ja halduskulud vähenesid 58%, kuna 2022. aasta kulu sisaldas RÕA majandusmudeli tellitud analüüsi ning riigi õigusabi tutvustavate voldikute kulu ja kriisikommunikatsioonikulu, mida 2023. aastal ei olnud. 2023. aastal lisandusid koolituskulud s.o koolitused riigi õigusabi korras lastele õigusabi osutavatele advokaatidele, ja riigi õigusabi osutanud advokaatide surmade tõttu advokaadibüroode lõpetamisega seotud kulud, mida 2022. aastal ei olnud arvestatud. Kokkuvõtvalt tõusid avalik-õiguslike ülesannete täitmise kulud ~23,4% võrra. Vt järgnev tabel:

	2022	2023	% muut
Tööjõukulud (sh sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks)	172 535	219 189	27,0%
Üüri- ja kommunaalkulud	18 431	19 564	6,1%
Kantselei- ja halduskulud	24 600	10 340	-58,0%
Koolituskulud	0	15 341	
Büroode lõpetamisega seotud kulud	0	1 650	
Kokku avalik-õiguslike ülesannete täitmise kulud	215 566	266 084	23,4%

6. Riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatuse kontrollimiseks rakendatud kontrolli- ja järelevalvemeetmed ning lõpetatud kontrollide tulemused

Riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatuse kontrollimiseks rakendatud kontrolli- ja järelevalvemeetmed ning lõpetatud kontrollide tulemused 2023. aasta kohta on välja toodud Lisas 1.

7. Riigi õigusabi tellimuste prognoosid

Prognoosid riigi õigusabi tellimuste kohta 2024. aastal ja 2025. aastal on toodud välja Lisas 2.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Leen Eenpalu
kantsler

LISAD:

Lisa 1 - Riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatuse kontrollimiseks rakendatud kontroll- ja järelvalvemeetmed ning lõpetatud kontrollide tulemused;

Lisa 2 - Riigi õigusabi 2024. aasta ja 2025. aasta tellimuste prognoosid.